

BUITEN

10^e JAARGANG N°. 18.

ZATERDAG 29 APRIL 1916.

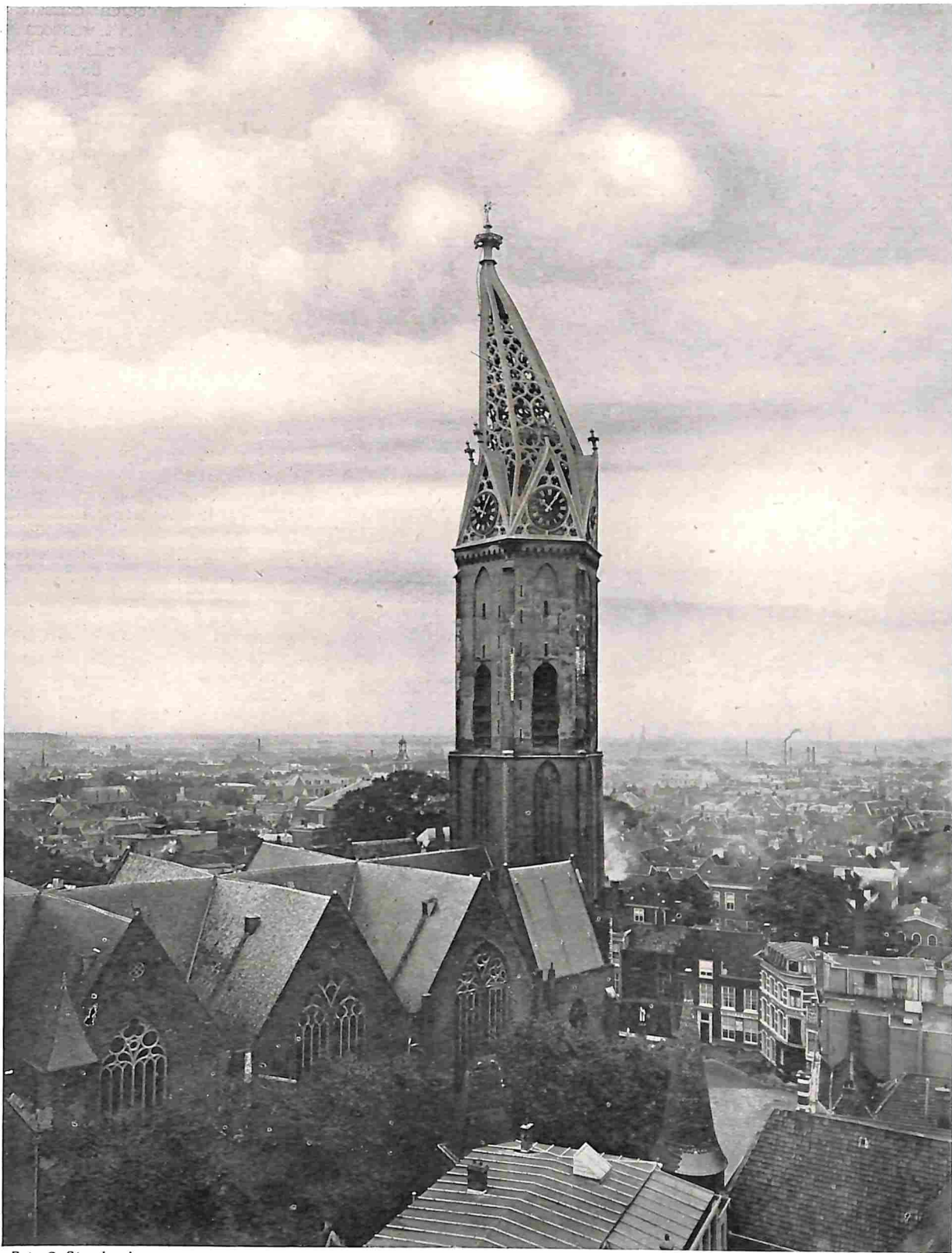

Foto C. Steenbergh.

DE TOREN DER GROOTE- OF ST. JACOBSKERK TE 'S-GRAVENHAGE.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE TOREN DER GROOTE- OF ST. JACOBSKERK TE 'S-GRAVENHAGE. ILLUSTRATIE	BLZ. 205
TERUG UIT HET RIJK DER DOODEN. UIT HET FRANSCH VAN GASTON LEROUX (18)	„ 206
ENGELSCH-BOERENWIJSHEID, DOOR G.	„ 207
DE VOORLAATSTE REIS VAN DE „TUBANTIA”, DOOR A. STEWART, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 208—211
DE STORMVLOED, DOOR J. RIETEMA	BLZ. 209
ZEER KORTE OORLOGSVERRHALEN, DOOR G.	„ 212
HET AMERSFOORTSCHE GASTHUIS, DOOR MR. DR. S. MUI- LER FZ., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 212—215
ALS DE BOOMEN BOTTEN, DOOR M.	BLZ. 214
NEPA CINEREA L., DOOR J. DAALDER DZN., GEÏLL. BLZ. 214—215	
HET EEUWIGE GELUID, (GEDICHT), DOOR JAN J. ZEL- DENTHUIS.	BLZ. 215
DE BLAUWE MUUR, UIT HET ENGELSCHE VAN RICHARD WASHBURN CHILD (39)	„ 215
HYACINTENVELD BIJ HILLEGOM. ILLUSTRATIE	„ 216
WAT IS EEN „VERDUN?”, DOOR F. W. DRIJVER.	„ 216

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken betesdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Ajzonderlijke Nummers kosten 8 dagen na de verschijning 15 cts., daarna wordt de prijs 25 cts.

TERUG UIT HET RIJK DER DOODEN

Uit het Fransch van GASTON LEROUX.

(18)

HIER hield de spreker op, om zijn gehoor gelegenheid tot applaudiseeren te geven; het aardige geklap van de gehandschoende handjes vervulde opnieuw de zaal, terwijl een oude dame, die men letterlijk in een hoek plat drukte, met kracht tegen hem opkwam, zeggende, dat zij volstrekt niet voor haar genoegen gekomen was en 't woord vroeg.

De „Jalouses”, buiten zich zelve door een dergelijke brutaliteit, riepen haar toe, dat het geen voordracht met debat was, en wilden haar buiten de deur zetten, maar de oude juffrouw verdedigde zich hardnekkig.

De modeprofessor werd ten slotte getroffen door deze ongewone beweging en dokter Moutier vroeg luid op strengen toon: „Wat is er? Wat gebeurt er?”

Toen vernam men de hooge, zwakke, wanhopende stem van de oude juffrouw, die in een hoek gedrukt werd.

„Ik ben het, dokter, ik, juffrouw Hélier! . . . Ik kom van de Rozengarde! Ik heb Mevrouw Saint-Firmin gesproken. De doode is weer verschenen!”

„Zwijg toch! U wordt verzocht te zwijgen!”

„Nee, nee, ik kan niet zwijgen! De doode heeft gesproken! Hij is vermoord geworden!”

„Werp die oude zottin buiten de deur!” beval de goede dokter Moutier ten einde raad. Als men hem niet teruggehouden had, zou hij zich op haar geworpen hebben om haar te worgen. Er ontbrak nog maar aan, dat die gekkin, met haar spookgeschiedenissen en dansende tafels, zijn chirurgische operatie onmogelijk en belachelijk zou maken, die hij toch reeds met zooveel moeite moest verdedigen tegen de overdreven fantasieën van professor Jaloux zelf.

Want dokter Moutier was slechts half voldaan over de wijze waarop zijn collega deze zaak behandelde.

Hij had tegen den professor gezegd: ik verzoek u slechts vermoedens uit te spreken; beweer niets met stelligheid! Het feit van de operatie is op zich zelve belangwekkend genoeg, dan dat gij

er voor u zelve verontrustende spiritistische gevolgtrekkingen uit zoudt behoeven te trekken. Zij, die aan het spiritisme gelooven, maken die gevolgtrekkingen wel voor zich zelf en zij die er nog niet aan gelooven, komen tot het geloof daaraan of misschien tot *nadenken* daarover!

Maar hij had Jaloux niet kunnen verhinderen een dergelijke gelegenheid te benutten om zijn hart op te halen aan zijn rijk der dooden! Enfin, gelukkig had Jaloux niet, zooals hij eerst van plan was, over *den geest gesproken*, welke bij de operatie aanwezig was geweest en die erover had gesproken met een dame aan den oever van 't water!

„O! Dat had er nog maar bij moeten komen! Jaloux geloofde steevast aan die geestverschijning! Verbeeldt u eens, de geest had tegen die dame een zin herhaald, die dokter Moutier Jaloux in 't oor had gefluisterd en *die Jaloux alleen maar had kunnen verstaan!* Wat wist Jaloux ervan of hij alleen die zin verstaan had? Kon Mevrouw de la Bossière, die daar ook was, haar niet eveneens gehoord en herhaald hebben? En staan de bedienden niet dikwijls aan deuren te luisteren?”

O, Jaloux was een redenaar, ja, 't was een redenaar! maar geen wetenschappelijk man, geen kwestie van, hoor!

Moutier kwam pas tot rust toen hij de zekerheid had, dat die lange, slappe Hélier eruit gezet was en hij openbaarmaking van haar fantastische verhalen niet meer behoefde te vreezen.

Hij had niet opgemerkt, dat tegelijkertijd met de oude juffrouw, die vlugger dan haar lief was, de zaal had verlaten, alle reporters van de eerste gaanderij waren verdwenen.

XXV. JUFFROU HÉLIER HEEFT NIETS VOOR DE PERS
VERBORGEN GEHOUDEN.

Juffrouw Hélier, wier eigenliefde onaangenaam getroffen was door deze behandeling, welke haar zoo toornig had gemaakt, dat zij niets liever deed, dan uiting te geven aan 't geen haar vervulde, werd in 't straatje door een troepje reporters achterna geloopt, die haar stil lieten uitpraten.

Geen enkele der gebeurtenissen, welke haar leven verstoord hadden, verzweeg zij, en haar verontwaardiging was zóó groot, dat zij niet eens bemerkte, welk een boosaardig genoegen die heeren schepten in zulke zonderlinge mededeelingen.

„Noch professor Jaloux, en vooral niet dokter Moutier, die mij zooeven zoo grof bejegende, hebben 't recht het te verzwijgen”, stootte zij eruit tegen hen, „en omdat zij geen besef van hun plicht hebben en bevreemd zijn, zal ik voor hen spreken. Weet dan, dat de man, die uit het rijk der dooden is teruggekeerd, zooals zij zeggen, meneer Jacques Munda de la Bossière is, de eigen broer van meneer André Munda de la Bossière, die vijf jaar geleden op zulk een vreemde wijze verdween, en behalve zijn kinderen, ook het kasteel de Rozengarde, zijn kamers te Parijs en de fabriek der Reiger-gloeikousjes bij 't bosch van Sénart achterliet. U zult zich herinneren, dat de justitie tevergeefs het raadsel trachtte op te lossen, en het opgaf. Maar zij zal haar taak opnieuw moeten opvatten want de waarheid zal toch eerstdaags aan het licht komen: Meneer André de la Bossière is vermoord!”

„Hoe weet u dat?” vroegen dadelijk de reporters, die zich geen woord lieten ontgaan van hetgeen juffrouw Hélier zeide, en onderwijl glimlachend aantekeningen stonden te maken.

„Meneer André de la Bossière zelf is verschenen aan de jonge vrouw van den notaris van Juvisy, meneer Saint-Firmin, om dit haar te zeggen!”

„Om haar te zeggen, dat hij vermoord is!”

„Ja, zeker!”

„Wát zegt u?”

Bij deze wonderlijke bewering werd eenig gemompel vernomen, en werden minder fijne grappen verkocht, doch een paar krachtige „sst's” herstelden de rust.

Daarna kon juffrouw Hélier met een stroom van overdreven bewoordingen zich op haar geesthistorieën werpen, de eenige, die volgens haar meening, waard waren de belangstelling van haar gehoor te boeien. Eerst sprak zij de journalisten over de belangrijke rol, die zij jaren lang op het kasteel de Rozengarde had vervuld en spaarde hun geen enkele bijzonderheid van de fantastische gebeurtenissen welke haar vertrek vooraf gegaan waren, en dat tengevolge hadden gehad. Achtereenvolgens vertelde zij van de dansende tafel, de verwonderlijke gesprekken van Mevrouw Saint-Firmin, haar bezwijmingen, het verhaal van de verschijningen aan den oever van 't water, dat eenige dagen tevoren nog door Mevrouw Saint-Firmin zelve, die zij was gaan opzoeken, bevestigd was geworden, en tenslotte de wandelingen van den geest door het kasteel. Volgens haar was iedereen den geest van den vermoorde in de gangen van de Rozengarde tegen gekomen en vertelde zij aan ieder, die 't hooren wilde, den moord, waarvan hij 't slachtoffer was geworden.

't Mooist was nog, dat hij het jongste van de kinderen van een gasverstikking had gered door een venster te openen, zijn vast slapenden zoon weg te dragen en op 't bed van mevrouw de la Bossière neer te leggen. De geest van André was den kleinen François nog eens verschenen, waarop die zoo angstig was gaan schreeuwen, dat het geheele personeel van de Rozengarde wakker was geworden.

Nog nimmer hadden de reporters bij een interview zich zóó vermaakt.

„Kortom”, merkte de kleine Darbois van de *Excelsior* op,

„Iedereen in dat kasteel komt uit het rijk der dooden terug! Die plaats is als 't ware geschapen voor de operatie van dokter Moutier. Maar, juffrouw, is u bij die operatie tegenwoordig geweest?”

„Nee, meneer, ik ben buiten de deur gezet. 'k Had nauwelijks den tijd om het doode lichaam van meneer de la Bossière te zien, maar sinds *hij herleeft is*, heb ik hem niet meer aanschouwd! Ik was vóór dien tijd afgedankt en behoorde niet meer tot de huisgenooten! Waarom, meneer? Omdat ik, ontroerd door de verschijningen van meneer André de la Bossière en zijn gesprekken aan den oeverkant met mevrouw Saint-Firmin, zijn kinderen verzocht had met mij aan een mahoniehouten tafel te gaan zitten, opdat zij zelf aan den geest van hun vader konden vragen hoe de ongelukkige den dood had gevonden! Toen Mevrouw Jacques de la Bossière er achter was gekomen, heeft zij mij als een oude zottin behandeld”.

„Dat is onvergeeflijk van die dame!” verklaarde de jonge Darbois van de *Excelsior*.

„Of 't onvergeeflijk van haar was! Zeg liever dat het misdadig is. Ik handelde in dit geval niet uit ziekelijke nieuwsgierigheid, maar in vurig verlangen om de waarheid te dienen. Het is zeker, dat de toestand van *medium*, waarin Mevrouw Saint-Firmin zonder eenigen twijfel verkeert, begrijp me goed, heeren, de *peresprit* van den overledene in het land, in het kasteel en in den omtrek vasthoudt. Wat was nu natuurlijker voor een geloovige, zoals ik, want ik ben een geloovige, dat verheel ik u niet, en sedert jaren een volgeling van Allan-Kardu, wat was nu natuurlijker, dan dat ik zelve poogde met behulp van de kinderen van den doode, den doode, die om ons zweefde, te doen spreken?”

Ik ben weggejaagd: doch ik weet wat er op 't kasteel voorgevallen is, ik las het eerste nummer van de „Astrale Geneeskunde”, en ik ben naar de voordracht van dokter Jaloux gegaan. Waarom hebben die heeren niet naar mij willen luisteren! Wat ik hun te zeggen had, was doodeenvoudig dit: Gij hebt Jacques de la Bossière uit het doodenrijk terug geroepen, ondervraag hem naar den dood van zijn broer, dat is uw eerste plicht! *Hij moet zijn broer ontmoet hebben!* Waarom houdt hij voor ons verborgen, wat zijn broer gezegd heeft? Nu, we kunnen hierin niet blijven berusten! De justitie moet zich opnieuw met de zaak bemoeien. Laat zij haar onderzoeken! Laat zij zelve den herleeft onderwerpen! Laat zij mevrouw Saint-Firmin ondervragen! God, er zijn wel rechters van instructie geweest, die somnambules ondervroegen en daar niet slecht bij voeren!” . . .

Juffrouw Hélier had nog lang op deze manier door kunnen gaan, maar zij bemerkte, dat niemand meer naar haar luisterde.

De reporters waren allen weggegaan om den trein naar Juvisy te nemen.

XXVI. KEERT TOT DE WERKELIJKHEID TERUG!

Zulk een gebeurtenis was een buitenkansje voor de reporters! Een werkelijke verdwijning, een mogelijke misdaad, een kasteel, waarin het spookt, een dame, die visioenen heeft, een verbijsterende operatie, een kind, dat de geest van zijn vader ziet, een man, die uit het rijk der dooden terugkeert, een gouvernante, die aan tafeldans doet! En dit alles viel nog wel voor in een deftige omgeving! En nu bovendien dit schandaal nog onder de voordracht van professor Jaloux! De vrolijke bende stapte te Juvisy uit en liet zich in rijtuigen naar het kasteel de Rozengarde brengen.

Daar echter stootten zij hun neus tegen gesloten hekken en een onverbiddelijk bevel om niemand binnen te laten. Mevrouw de la Bossière had reeds haar voorzorgen genomen, daar zij op de hoogte was gebracht en gewaarschuwd door de eerste onbescheidenheden der plaatselijke bladen en bovendien door de misplaatste nieuwsgierigheid van enkele brutale wandelaars, die den vorigen Zondag zoo vrij geweest waren door de poorten van den tuin te stappen, in de hoop „den meneer, die uit het rijk der dooden teruggekeerd was”, tegen te komen of hem voor een raam te zien staan. Nadat de reporters een vergeefsche poging hadden gedaan om den portier tot spreken te brengen, begaven zij zich naar het nabij zijnde dorp met 't plan om de boeren en zoo mogelijk de leveranciers uit te hooren. Ook wilden zij zich het huisje aan den oever van het water laten wijzen, waar „de notarisvrouw” woonde, die verschijningen had.

't Kwam geen oogenblik bij hen op om „onverrichterzake” naar Parijs terug te gaan.

De kleine Darbois van de *Excelsior* verliet stiekem „de lieder-tafel” zooals hij dat noemde en waarmee hij den troep schreeuwende collega's bedoelde. Hij liep om 't park heen, sprong over een muur, liet zich achter een heg glijden, wierp zich in een vestinggracht om een tuinman te ontloopen, kroop er tegen 't vallen van den avond uit, deed 't lage poortje in den Isabella-toren open, liep op goed geluk door een paar gangen en bevond zich plotseling in een vertrek van aangezicht tot aangezicht met mevrouw Jacques de la Bossière, die een gil gaf.

„O, Mevrouw”, zei de kleine Darbois en boog hoogst galant voor haar, „ik bezweer u, dat ik geen spook ben! Ik ben slechts de kleine Darbois van de *Excelsior* en ik bied u duizend verontschuldigungen aan voor de ongenueerdheid, waarmee ik u mijn diensten kom aanbieden”.

Fanny nam hem van 't hoofd tot de voeten op en zei vervolgens op drogen toon:

„Ik had tegen mijn bedienden gezegd, dat ik niet voor journalisten te spreken ben”. Zij voelde, dat zij onhandig was, maar de

kalme brutaliteit, waarmee dat heerschap binnen was gekomen, ergerde haar.

„U heeft groot gelijk gehad, Mevrouw”, hernam de ander onverstoord. „Als u die goede voorzorgsmaatregel niet genomen had, waren er wel vijftig van ons gekomen, die den boel maar in de war hadden gestuurd, terwijl wij nu met ons beiden zijn en een interview met elkaar kunnen hebben dat stellig en zeker het voorgevallene in het juiste daglicht zal stellen, en een einde aan de wonderlijke geruchten maken”.

„Van welke wonderlijke geruchten spreekt u, meneer? . . . Ik verzeker u, dat ik niet weet, wat u daarmee bedoelt en dat ik u niets te zeggen heb!”

„Mevrouw, ik kom van de voordracht van professor Jaloux! . . . Daar zijn zonderlinge dingen beweerd, dat verzeker ik u, en 't is in uw belang, die tegen te spreken, alvorens ze door de pers van de geheele wereld verspreid worden. Die zaak zal een reusachtig opzien baren, Mevrouw, als u niet oppast. . . .”

Dadelijk begreep zij, dat de toestand ernstig was en dat zij zooveel mogelijk haar voordeel moest doen met de bemoeiingen van den reporter.

„O, heeft Jaloux gesproken! . . . Hij had mij beloofd te zullen zwijgen!” riep zij. . . . „Die man is een ploert! een kwakzalver! . . . Nu, meneer, dan zal ik ook spreken. Neem plaats, meneer, er moet een einde aan komen! . . .”

„Mevrouw, ik ben een eerlijk man”, liet de kleine Darbois zich hooren, „en de eerste begrippen der eerlijkheid gebieden mij, u te zeggen, dat al heeft professor Jaloux in zijn voordracht van heden de buitengewone verschijnselen meegedeeld bij een chirurgische operatie, die geheel eenig in zijn soort was, hij echter geen enkelen naam genoemd heeft! . . .”

„Maar, hoe is u dan hier? . . .”

„Doordat bij de voordracht een zekere juffrouw Hélier was, die schandaal maakte en er uitgezet is, hetgeen haar zoo verbitterd heeft, dat zij loslippig is geworden. . . .”

Dat had Mevrouw de la Bossière niet verwacht! Zij moest beslist voor alles tegelijk op haar hoede zijn! . . . Toch liet zij zich niet uit het veld slaan en nam 't eerst weer het woord:

„Dat is een ondergeschikte, wie ik de betrekking heb opgezegd! Hoort dat tot uw beroep om u met zulke praatjes bezig te houden? . . . Wat heeft zij u meegedeeld? . . . Vertel mij alles! . . . alles! . . .”

Dat liet de kleine Darbois zich geen tweemaal zeggen.

Fanny luisterde met de grootste aandacht. Toen hij uitgesproken had, zeide zij:

„Is dat alles? . . .”

„Alles!”

„Wel, wat heeft de groote Jaloux in zijn voordracht gezegd?”

„Wel, Mevrouw, hij heeft ons verteld, dat de patient dadelijk nadat hij uit 't rijk der dooden was teruggekeerd, met luide stem bijzonderheden had meegedeeld over hetgeen daar voorviel!”

„En dokter Moutier?”

„Die heeft niets gezegd, Mevrouw, maar hij heeft een artikel in de „*Astrale Geneeskunde*” geschreven”.

„Ja, dank u, dat heb ik gelezen! . . . Maar wat denkt u van dit alles, meneer de reporter?”

„Ik ben juist hier, Mevrouw, om dezelfde vraag tot u te richten”.

„Goed, maar als u in mijn plaats was, wat zou u dan antwoorden?”

De kleine Darbois keek naar deze mooie opgewonden vrouw en zocht beleefdheidshalve naar een zin, die haar aangenaam zou zijn.

„Ik geloof wel, dat ik u zou antwoorden: 't Is allemaal onzin!”

„U heeft het rechte woord gekozen, meneer; 't is onzin, onzin van een professor! 't Is onzin van een zenuwlijder, onzin van een ouwe jonge juffrouw, die haar tijd zoek brengt met de dooden vragen te stellen omdat de levenden haar nooit iets gezegd hebben! . . . Maar met dit al, meneer, als men te lang ernaar luisterde, zouden die menschen ons eindelijk ook gek maken. Ik heb zelfs oogenblikken, waarin ik mijn hoofd tusschen mijn handen neem en tot mezelf zeg: keer tot de werkelijkheid terug, keer tot de werkelijkheid terug! Ja, meneer, ik geloof dat, als ik niet al mijn koelbloedigheid bewaard had, wij op mijn woord van eer heden allemaal in Bicêtre *) zouden zitten! . . . Gelukkig ben ik mijn neerslachtigheid te boyen gekomen en heb ieder, die over geesten sprak, ze opriep of eraan dacht, hier uit huis gejaagd en nu zullen wij tevens wel van den geest verlost zijn! . . .”

Hij is tenminste niemand meer hier verschenen en dat is mij genoeg.

(Wordt vervolgd.)

*) Bicêtre = ons Meerenberg. Vert.

Engelsche Boerenwijsheid.

— Wie een goede oogst heeft, moet wat distels over het hoofd weten te zien.

— De man, die geen koren zaait, plant distels.

— Koop op een markt, maar verkoop thuis.

— Een vruchtbare akker moet vaak gewied worden.

— De koe beseft de waarde van haar staart eerst, als zij hem verloren heeft.

— Als de merrie wit voor den kop draagt, is het veulen een bles.

— De voetstap van den boer is de beste mest.

— Wie zijn land bezaait, vertrouwt op God.

— Wie drinkt zonder dorst, zal geld te kort komen. G.

DE VOORLAATSTE REIS VAN DE TUBANTIA.
DE PORTUGEESE KUST BIJ KAAP CARVOEIRO.

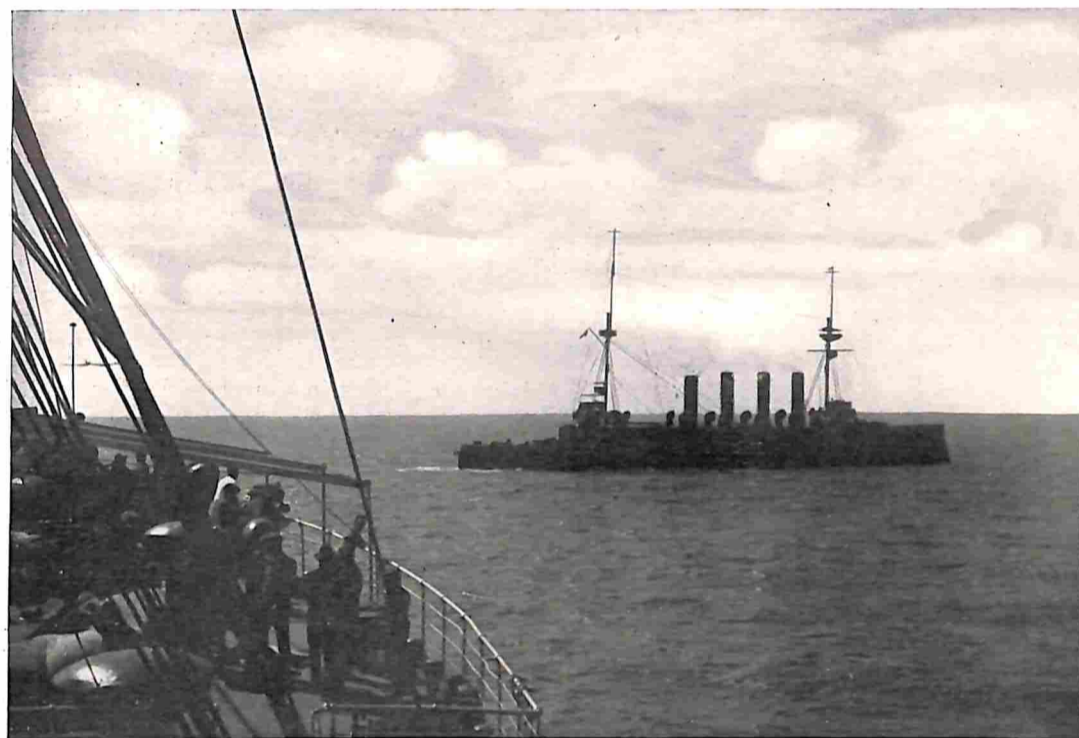
DE VOORLAATSTE REIS VAN DE „TUBANTIA”.

(HERINNERINGEN VAN EEN PASSAGIER).

HET is met een gemengd gevoel van diepen weemoed en hevige verontwaardiging, dat ik me neerzet tot het schrijven van dit reisverhaal: weemoed bij de herinnering aan de heerlijke dagen en gezellige uren, doorgebracht aan boord van de „Tubantia”; verontwaardiging bij de gedachte, dat die z.g. „Kriegsnotwendigheid”, waaraan dit trotsche zee-kasteel ten offer moest vallen, het aantal onschuldige slachtoffers van dezen afschuwelijken oorlog met eenige honderden had kunnen vermeederen. Het is hier de plaats niet, en het ligt

ook buiten mijn bevoegdheid, mij te verdiepen in beschouwingen omtrent internationaal zee- en oorlogsrecht; het is niet aan mij na te vorschen, wie de verantwoordelijkheid draagt van deze „ramp”, die den nuchteren beschouwer moet voorkomen als een misdadig, in elk geval als een daad, welke in flagrante tegenspraak is met de meest elementaire begrippen van eigendomsrecht, persoonlijke vrijheid en humaniteit. Dit blad laat geen ruimte toe voor politieke beschouwingen en humanitaire bespiegelingen; het feit alleen reeds, dat het „vergaan” van de Tubantia nog steeds is omringd met een sluier van geheimzinnigheid, moet ons ervan terughouden een oordeel

uit te spreken over de moreele beteekenis van deze oorlogs-gebeurtenis, welke wij hebben te aanvaarden als een „ramp”, zolang het misdadig opzet niet met materiele zekerheid is bewezen en de verantwoordelijkheid van den schuldige vastgesteld. Voor mij is de „Tubantia” een herinnering, haar vernietiging een episode in dezen oorlog vol middeleeuwsche barbaarschheden, — en als zoodanig was het vergaan van dit schip, waarmee ik de voorlaatste reis maakte, een aanleiding tot het schrijven van dit reisverhaal, dat zonder deze ramp in de pen zou gebleven zijn.

DE TUBANTIA WORDT DOOR EEN FRANSCH SLAGSCHIP AANGEHOUDEN.

VOOR DEN BOEG.

Reizigers, die in deze oorlogs-dagen een zeetocht ondernemen, al strekt de reis ook niet verder dan tot over het Kanaal, hebben heel wat zelfbeheersching noodig om zonder huivering en angst de vaderlandsche kust in den morgennevel te zien verdwijnen. Zoo ging het ook ons toen we, den 5en Januari 's morgens aan boord gegaan, tegen 8 uur de sluisen te IJmuiden verlieten en een uur later in volle zee waren, opstoomende in de richting van Falmouth. De angst voor mijnen en torpedo's zit er zóó in, dat de meeste passagiers tijdens den overtocht naar de Engelsche kust niet de minste lust gevoelen om het zich in de salons of in hun cabine zoo gemakkelijk moge-

lijk te maken, maar liefst over de dekken heen en weer wandelen, om op alle gebeurlijkheden voorbereid te kunnen zijn. Er ligt dan ook iets angstigs in de zorgvuldige maatregelen, omschreven en op papier ter hand gesteld aan de reizigers, welke door den kapitein worden genomen om het reddingswerk, zoo dit noodig mocht blijken, zoo geregeld mogelijk te doen plaats hebben. Ieder een weet het nummer van de boot, welke voor hem is aangevraagd, alsmede de plaats van het schip, stuur- of bakboordzijde, waar zij zich bevindt.

Bij de nadering van Falmouth komen Engelsche marine-officiëren aan boord voor de gewone visitatie; bij die gelegenheid vernemen we ook het verbod om fotografische opnamen te doen van de haven en de Engelsche kust, een maatregel, door de in alle landen epidemisch heerschende spionnen-vrees ingegeven. Eenmaal het Kanaal gepasseerd, komen de gemoederen tot kalme,

DE VOORLAATSTE REIS VAN DE TUBANTIA.
DE PORTUGEESCHE KUST BIJ KAAP ROCA.

overtuigd als men is dat het mijnen- en torpedo-gevaar voorbij is, zoodra men de laatste vuurtorens der Engelsche en Fransche kust uit het oog heeft verloren. Eerst wanneer na drie of vier dagen een storm opsteekt, slaat menigeen weer de angst om 't hart bij de nadering van de golf van Biscaye, onder de schepelingen aangeduid als het „matrozenkerkhof”. Gelukkig passeeren we ook deze tweede gevaarlijke „zône” en komen we na twee dagen stoomens aan de monding van de Taag, waar een Portugeesche loods aan boord komt om ons naar Lissabon te brengen.

Hier is het of bij tooverslag alles veranderd is. De onrust is verdwenen van de gezichten der reizigers, de gemoedsstemming is weer normaal geworden en het mildere zuidelijke klimaat doet zijn invloed gevoelen, hetgeen merkbaar is aan de luchtiger zomerkleding, waarmee men de warme kleding der uitreis verwisselt.

Bij het opvaren van de Taag geniet men een schouwspel, dat een verlustiging is voor het oog. Aan weerszijden der rivier lachende dorpen met heerlijke landhuizen, die talrijker worden naarmate we de hoofdstad van Portugal naderen. In de haven, waar niet zooveel bedrijvigheid heerscht als onder normale tijdsomstandigheden, wacht ons nog een nieuwe verrassing: men wijst ons op een twintigtal geïnterneerde Duitsche schepen, die wachten op de officieele oorlogsverklaring van Duitschland aan Portugal om voor goeden prijs verklaard te worden.

Het verblijf in de haven van Lissabon duurt slechts twee dagen, waarna de Tubantia weer langs denzelfden weg en met dezelfde loodsen aan boord het ruime sop kiest; dan begint het meest eentonige gedeelte der reis, negen lange dagen, waarop we niets zien dan zee en lucht, 'even onderbroken door de Canarische eilanden, het eenige land dat we nog zullen zien vóórdat we de eerste Zuid-Amerikaansche haven bereiken: Pernambuco.

De lezer vergunne mij de indrukken, welke ik opdeed tijdens mijn reis in Brazilië en Argentinië, weer te geven in dezelfde volgorde waarin ik ze neerschreef. De losse aantekeningen welke ik maakte op de heenreis, werden door mij op de terugreis geördend en aangevuld met gegevens, welke een langduriger verblijf in de hoofdstad van Argentinië mij kon verschaffen omtrent de steden, welke ik voor de tweede maal zou bezoeken. Ik zal daarom beginnen met de voornaamste stad van Zuid-Amerika, Buenos-Ayres, na New-York de belangrijkste van de Nieuwe Wereld.

(Wordt vervolgd).

A. STEWART.

DE STORM- VLOED.

„TOE jong, d'r uit enges boven kijken”, zei met gedempte stem vrouw Dijkstra tegen Klaas, haar man, nadat ze hem eindelijk met veel geduw en ge-

trek uit zijn diepen slaap tot bewustzijn had gehaald. „Ik boven kijken? Waarvoor?” gromde Klaas en hij keerde korzelig zich om, ten einde de gestoorde nachtrust te hervatten.

Dat je midden in den nacht, als je lag uit te rusten van je gesjouw, óók nog last moest hebben van dat vrouwegezeur! Je zou anders zoo zeggen, dat ze 't overdag er al behoorlijk van nam, om zich tegenover hem te beklagen, dat het toch zoo'n eenzaam bestaan was voor hen, om met hun kinderen als eenige levende wezens in zoo'n nieuwen polder te wonen en dat het toch gevaarlijk was óók, want als er es 'n storm kwam, wist je nooit vooruit hoe zoo'n pas gelegde dijk zich zou houden.

En dan kon je praten dat zoo'n ding nooit kapot kón gaan, omdat geleerde kerels precies hadden uitgerekend hoe breed en

DE TUBANTIA IN DEN STORM.

BIJ DE PORTUGEESCHE KUST.

hoe zwaar hij wezen moest, om tegen de allerhoogste vloed, opgejaagd door de allerzwaarste stormen bestand te zijn, 't gaf je allemaal niks. Als hij in 't laatst nijdig werd en om van 't gezeur af te komen, zei dat hij toch óók precies wist wat het lijden kon, hij had immers zélf al de aarde mee aangestampt, die er was heen gekruid, nou ja, dan hield ze zich eindelijk stil. Maar er kon 'n paar dagen later geen vuiltje aan de lucht wezen, zoo groot as 'n pannekoek, of 't gezaag begon opnieuw.

En nou, ja, 't waaide hard, dat hoorde hij óók wel en de kim had er ontzettend smerig uitgezien in 't Noordwesten, toen hij, na afloop van zijn werk op het ploegland, nog even over den dijk geklommen en naar den kwelder gegaan was, om te kijken of er soms 'n paar strandloopers verdwaald waren in de strikken, die hij daar had uitgezet. Maar 't was nog pikkedonker en tegen 'n uur of acht 's morgens kwam de vloed pas op. Wat had ze zich dus dik te maken dacht hij, wegsoezend alweer in zijn zwaren slaap van veldarbeider, die zijn dagtaak volbracht heeft in de verloovende zeelucht, welke iets traags en bedachtzaam legt in al het doen van de bewoners der Noorderstranden.

Doch nauwelijks getuigde een zegend, regelmatig gesnork opnieuw dat hij zich voorloopig nog niet ongerust maakte over hun toekomstig lot daar in de eenzaamheid van den polder, die nog geen jaar te voren was bedijkt, of zij, met angst in 't gemoed den wind beluisterend en intusschen zich allerhande zorgen over haar Klaas en haar kinderen en haar geiten en haar kippen in 't hoofd halend, werd opgeschrikt door een hevige vlaag, die bulderend over den dijk kwam gestormd en gierend rond hun huisje en door den schoorsteen blies.

„Klaas, hoor nou toch es”, zei ze huilerig, en meteen gaf ze hem in haar angst met de krampachtig samengeknepen vuist zoo'n stevige por in de zij, dat hij dadelijk met een pijnlijk gebrom recht op zat.

„Wat is 't nou alweer?” gromde hij, met beide zijn knuisten in zijn oogen wrijvend.

„Jij gaat er uit hoor, om boven te kijken, en anders ga 'k zelf”, dreigde ze.

„Nou, ga maar, dan zul je es voelen hoe nat en koud het daar is”, schertste hij, maar intusschen stapte hij toch uit de bedstede en begon zijn kleeren aan te trekken. Dat vrouwevolk — 't was in Adams tijd al begonnen en 't was nog geen spier veranderd, ze lieten je nou eenmaal niet met vree vóór ze d'r zin hadden. En daarom zou hij haar d'r zin maar weer geven. Als hij boven, van den dijk af, 't wad in gekeken had en haar zei dat er nog geen spoor van water te zien was, dan was ze tenminste in rust en kon hij ongestoord doorslapen tot den morgen.

Zijn manchester broek en zijn engelsch leeren mouwvest schoot hij vlug aan, dekte zijn kaal geknipten schedel met de vale resten van wat eens zijn zondagsche pet geweest was en ging, grommend tegen zijn Gees dat hij dadelijk terug was, naar 't voorhuis om zijn klompen op te scharrelen. Hij foeterde over zijn jongens, die zonder eenigen zin voor orde dien heelen klompenvoorraad daar elken avond maar in een hoek op 'n hoopje gooiden, maar eindelijk toch vond hij bij 't licht van een lucifer het tweetal, dat aan zijn voeten thuis hoorde en klossend ging hij de achterdeur uit.

„Potdorie, wat is 't koud om deze tijd van 't jaar, zoo midden in de nacht”, mopperde hij in zichzelf, toen hij aan den Zuidwesthoek van zijn huisje kwam, waar de kille Maartwind, die met gierende vlagen uit zee kwam bulderen, vat op hem begon te krijgen. „Maar gauw es even naar boven en dan as de drommel weer onder de wol”, bromde hij verder en hij bevestigde zijn pet

DE VOORLAATSTE REIS VAN DE TUBANTIA.
HET KASTEEL BELÉM AAN DE TAAG BIJ LISSABON.

steviger om zijn schedel, duwde zijn handen diep in de wijde broekzakken en liep, 't hoofd gebukt om niet zoo pijnlijk door den snerpden wind gestriemd te worden, op den dijk toe en klauterde omzichtig langs de steile, glibberige binnenhelling omhoog. Lam dat het den vorigen zomer zoo sterk gedroogd had — geen sprietje gras was er nog op dien dijk gegroeid, doordat alle ontspruitende scheutjes, zoodra ze hun kopjes vertoond hadden, waren doodgebrand onder de felle zonnestrallen. Je kondt waarachtig haast niet boven komen, langs die steile flank, met handen en voeten tegelijk moest je klauwen in dien killen modder en dan glee je soms nog in eens 'n paar voet naar beneden. Maar hij schoot toch op en 't scheelde tenminste zóóveel dat hij beschut was tegen die koude wind, zoolang hij zijn hoofd nog niet boven den top vertoonde. Maar daar kreeg hij ook ineens weer de volle laag toen hij er eindelijk was en over 't wad kon zien. Zijn oogen schoten plotseling vol, zoo snerpde die ijzige kou over zijn gezicht. Hij draaide zich om en diepte zijn zakdoek op uit zijn broekzak om, den rug naar den wind gekeerd, de tranen weg te drogen, die hem belemmerden om uit te kijken.

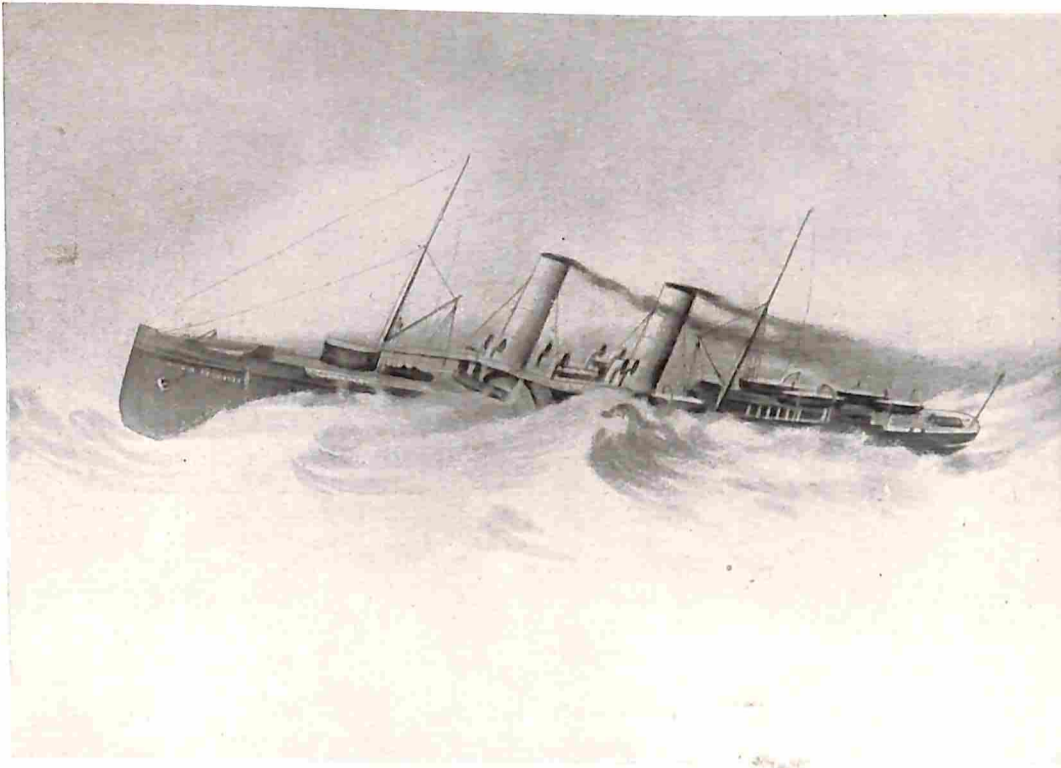
Maar hij had eigenlijk al niet meer uit te zien, hij hoorde al aan 't doffe geruisch dat, hoe laag van toon ook, niet door den gierend, bulderenden wind kon worden overstemd, hoe ontijdig het water op kwam loopen langs den kwelder. Ruim drie uur was 't nog maar geweest, toen hij van huis ging en om acht uur zou 't eerst vloed zijn — dat had dus nog bijna vijf uren den tijd en nu al, nu hij zijn tranen had weggedroogd en zijn oogen gewend waren aan 't staren in 't valsche licht van den maannacht, zag hij hoogerugde baren met trage golvingen, als werden ze door den drassen bodem bemoeilijkt in haar bewegingen, langs den kwelder vlotten en met vlokkig gespat verschuimen tegen den dijkvoet.

Besluiteloos bleef hij een poosje staren naar dat geheel onverwachte, dan ineens drong het met felle zekerheid tot hem door dat er gevaar ging dreigen over eenige uren, wanneer het vloedwater door den krachtigen Noordwester steeds hooger werd opgejaagd langs de nog kale binnenhelling van den dijk, waarvan de aarde zich, zoo kort na de oprichting, nog niet gezet had tot één soliede, onwrikbare massa. Haastig keerde hij zich om en trachtte sprongsgewijze de steile binnenvlank weer af te dalen, maar dadelijk bij 'den eersten sprong al gleed hij uit en tolde, zonder weer houvast te kunnen krijgen, naar beneden. „Zóó zoo gaat 't tenminste vlug genoeg, al had 'k er schooner af kunnen komen”, bromde hij, opkrabbelend toen hij op den vlakken polderbodem weer houvast vond en zijn besmeurde kleeren aan alle kanten bekijkend, „maar allo, als er niks ergers gebeurt is 't nog te dragen”.

Hij nam zijn klompen in de hand, zijn voeten waren tóch nat geworden bij dat geklauter langs de dijkhelling en dan schoot hij meteen wat vlugger op. Stevig doorpakken was waarachtig wel zaak nu, een uur of vijf voordat de vloed opkwam, het zeewater al zoo hoog was opgelopen. Zulk ontijdig opdringen van de zee had hij nog nooit meegemaakt en je kondt er op aan, dat tegen zoo'n uur of acht de golven tot aan den kop stonden van dien splinternieuwen dijk, die nog niks verdragen kon natuurlijk. Die

DE VOORLAATSTE REIS VAN DE TUBANTIA.
GEZICHT VAN DE TAAG OP LISSABON.

DE VOORLAATSTE REIS VAN DE TUBANTIA.
HET S.S. KONINGIN REGENTES IN DEN STORM.

lamme zee kwam nou toch jandorie altijd ontijdig met van die rare mirakels. Den vorigen zomer ook, in dien tijd dat ze anders soms weken aaneen als een dooie plas in 't wad kon blijven liggen, was ze net op een nacht toen hij zijn slagnetten op den kwelder had laten staan, met een krachtigen vloed tot aan den dijkvoet gekomen en had alles meegenomen. Wie wist of er nou niet ergens aan de Noorsche kust 'n vogelaar met zijn slagnetten de strandloopers verschalkte. En nou hadt je dit weer — as 't nou 'n paar jaar later gekomen was en die dijk had eerst es de tijd gehad om zich wat te zetten en om overgroeid te raken met gras en klaver, dan had hij gerust den zwaarsten vloed turven afwachten zonder zich ook maar 'n tikje zorg in z'n hof te hulven. Maar nou was 't zaak om van 't begin af op te letten en je maatregelen te nemen.

„Hei Gees, ben je wakker?” riep hij tegen zijn vrouw toen hij, sjoeksjakkende in zijn doorweekte kousen en sokken, weer in de kamer kwam.

„Ja, natuurlijk”, zei Gees, die met haar hoofd vol zorgen aldoor rechtop in haar bed had gezeten, „lijkt het slecht?”

„Nog niet, maar 't kan best slecht worden — 't water staat nou al aan de dijk”.

„Wat moet je nou?” vroeg Gees met angstige stem.

„Volk hier hebben en zandzakken en liefst zoo gauw mogelijk, nou de zier zulke kuren vertoont weet je nooit wat er in de eerste twee uur al gebeuren kan”.

„Ga jij zelf of wil ik gaan?”

„Ga jij maar, dan trek ik schoone kousen en m'n waterlaarzen aan”, zei Klaas, die zich met veele moeite zijn natte, beklonterde spullen van de beenen had gestroopt en nu op bloote voeten naar de linnenkast liep.

„En de kinderen?”

„Neem die maar mee, anders hei je tóch geen rust en blijf zelf ook maar op 't dorp, as d'r dan wat gebeurt ben je tenminste veilig”.

„En m'n geit en m'n kippen en m'n huisraad dan?”

„Lig nou niet te zeuren over zulke kleinigheden — laat die beesten verzuipen voor mijn part en laat die rommel bederven, as jullie maar geborgen bent”, bromde Klaas, wat korzellig omdat de kousen, die hij uit de la genomen had, niet wilden glijden over zijn klamme voeten. Maar na veel geruk en gemopper kreeg hij ze toch eindelijk aan en stapte in de hooge, ruime waterlaarzen, die steeds, wanneer hij ze niet gebruikte, aan een balk boven 't fornuis hingen.

„Ik ga weer naar boven Gees”, waarschuwde hij zijn vrouw, die zelf al bijna gekleed, bezig was haar drie kinderen te wekken uit hun vasten slaap.

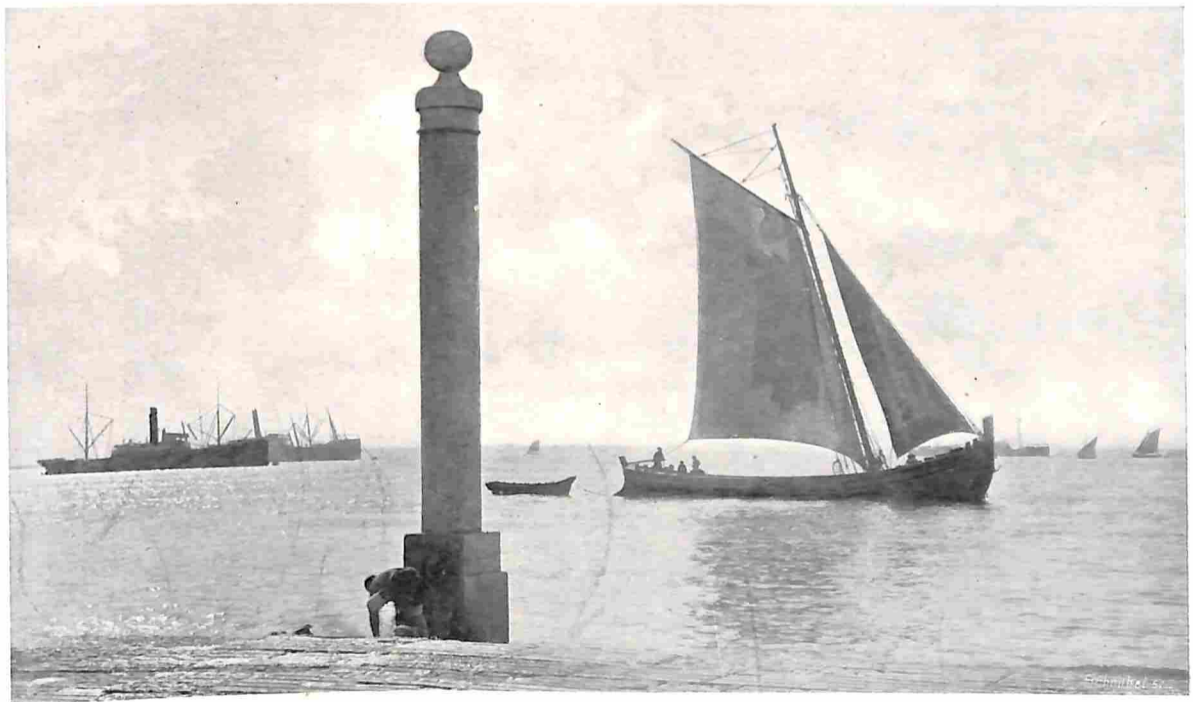
„Ja, ga maar, over 'n kwartier ben 'k al op weg”, zei Gees en haar slapenden zevenjarigen jongen, dien ze in de armen genomen had om hem onder 't felle lamplicht wakker te maken, legde ze even neer en beide haar armen sloeg ze haar man om den hals. „Voorzichtig wezen hè jong?” vroeg ze, en haar lippen zochten zijn door lange, bruine haren ruig overgroeiden mond.

„Natuurlijk meid”, zei hij, zich losmakend uit haar omhelzing, „maak je maar niet bezorgd, 't zal dadelijk zoo'n vaart niet loopen, maar 'k neem liever 't zekere voor 't onzekere”.

Hij stopte zijn pijp, om tenminste eenig gezelschap te hebben in de kille eenzaamheid van den stormachtige Maartnacht en na zijn kinderen, die alle drie wakker waren nu en verwonderd rond zaten te kijken, met de vlakke hand over het haar te hebben gestreken, plompte hij in zijn groote laarzen het huis weer uit en stapte opnieuw op den dijk af.

„Jandorie, zoo heb 'k je van mijn levensdagen nog niet te keer zien gaan”, verweet Klaas de steeds heftiger woelende zee, die forsch en hoog haar golvende opjoege tegen den dijk, langs welk kruin hij voet voor voet opliep, telkens nauwkeurig aan weerskanten de flanken inspecteerend om te zien of er soms nog

een versch geboord in omstandigheden als er blijkaar op til waren. Je kondt van voorzichtig wezen in omstandigheden als er blijkaar op til waren. Als 't water straks, wanneer het vloedtijd was, zoo hoog opliep dat de kruin telkens en telkens weer werd overspoeld, dan kon een enkel klein gaatje, dicht bij den top, de noodlottigste gevolgen hebben. De dijk hield het tóch wel niet, als die storm wat duurde en 't wild rollende water eenige uren aaneen telkens maar weer tegen die nog weekke, onbegroeide massa werd aangekwakt, maar hij moest toch doen wat hij kon. Dat was zijn plicht nu eenmaal, nu hij voor die zes boeren, die samen het poldertje hadden binnen gebracht, op zich had genomen om tegen 't genot van vrije woning en toezicht te houden op alles wat er voor kon komen „door 't geweld van de zee”, zooals er in 't contract stond, dat bij hem thuis achter op de bovenste plank van de linnenkast geborgen lag. En hij zou ook doen wat hij kon. Natuurlijk — ook al was er geen contract, dan deedt je in zoo'n geval immers tóch je best om dat bakbeest, dat hem den vorigen zomer nog zes splinter-nieuwe, groote netten had meegepakt en nooit teruggebracht, van 't land af te houden. Maar als hij niet te keeren was, als de dijk er aan ging en de nieuwe polder vol water liep, och, als je 't goed bekeek kregen die boeren dan krekt wat hun toekwam. Wat deden ze eigenlijk een dijk te leggen om zoo'n stukje kwelder, dat heelemaal buiten de richting van de oudere dijken lag. Begeerigheid was het, anders niks. Zoolang die kwelder onbeschermd tegen 't zeewater gelegen had, was er niks anders gegroeid dan wat slecht voer voor jongvee en voor schapen en nu, dadelijk nadat hij binnen gebracht was, had-ie een bunder zoo'n vijftig

DE VOORLAATSTE REIS VAN DE TUBANTIA.
GEZICHT VAN LISSABON OP DE RIVIER DE TAAG.

mud koolzaad opgeleverd. Maar zestig gulden dijklasten per bunder moesten die boeren óók jaarlijks bijdragen — dat was waarachtig geen gekheid als 't ieder keer met Mei terug kwam en nou hadden ze dan dit gevalletje, waar ze natuurlijk heelemaal niet op gerekend hadden. Sinds vijfendertig jaar was er geen doorbraak geweest, daar in de buurt, nou en dan wordt er langzamerhand niet meer op gerekend dat het nog kán gebeuren. Maar nou zou 't er toch écht van komen. 't Moest nog wel drie uur aan houden eer 't buitenwater op zijn hoogst was en nou liepen potdorie sommige van die kwaadste brekers al halfweg tegen den dijk op, met zooveel geweld, dat hij den grond zacht voelde schokken onder zijn voeten.

Kwamen die boeren nou maar haast met hun wagens vol zandzakken. Hij had de kruin aan beide zijden afgezocht voer de heele lengte van 't nieuwe stuk, dat met een flauwen boog aan weerskanten aansloot tegen de oude dijken, die al zoo'n veertig jaar lagen. 't Begon hem te vervelen, daar zoo heelemaal alleen te ijsbeeren en tegen dat schuimende, grommende water aan te kijken. En ze konden er toch ook al lang wezen — 't was al bijna twee uur geleden sinds Gees was weggegaan met de kinderen en 't was nog geen drie kwartier ver naar de naaste boerderij. Maar daar hadden ze natuurlijk niet gerekend op zoo'n akkefietje midden in den nacht en voordat er zoo'n twintig baaltjes zand volgemaakt en opgeladen waren, verliep er al gauw 'n uur tijd.

(Slot volgt).

J. RIETEMA.

Zeer korte Oorlogsverhalen.

Een marschlied van het 3e Russische legerkorps luidt vertaald:

Duitschland's Czaar liet onlangs weten
Aan den Czaar van alle Russen:
Rusland zal ik gaan verpletteren
En mij vestigen in uw land!
Rusland's Czaar ging toen ontstemd
Langs de straten in Moscowa,
Wees gerust, o, Czaar der Russen,
Rusland zullen wij bewaken.
Stroomt bijeen nu, legerscharen!
Wilhelm nemen wij gevangen,
Over den Karpathenbergrug
Schrijden wij door Duitse steden!

Van Duitse zijde wordt de volgende historie verteld. Onlangs werd een Engelsch vliegtuig genoodzaakt om binnen de vijandelijke linie te landen. De vliegenier bleek gedood te zijn en den officier-waarnemer was geen erger onheil overkomen bij de landing dan een groote scheur, van onderen tot boven, in zijn pantalon. De

HET AMERSFOORTSCHE GASTHUIS.

GROOTE_ZAAL VAN HET ST. PIETERSGASTHUIS TE AMERSFOORT.

ontvangst, welke den officier bij de Duitschers te beurt viel, was hoffelijk genoeg om zich te beklagen, dat het hem geweldig hinderde zijn gevallen medgezel op den weg naar diens laatste rustplaats te begeleiden met zulk een in flarden gereten kleedingstuk aan. Een Duitse luchtvaartofficier wist echter raad. Vlug besteed hij zijn luchtros en omhoogkringend boven de Engelsche stellingen wierp hij een briefje uit, waarin de krijgsgewongen Engelschman zijn makkers om een heele pantalon verzocht. Kort daarop verscheen een Engelsch vliegtuig boven de Duitschers, dat voor ditmaal eens een voorwerp van meer huishoudelijken aard als gewoonlijk vallen liet: het door den kameraad gevraagde kleedingstuk.

Over den oorsprong van den bijnaam „boches”, welke de Franschen aan hun vijanden geven, zijn al heel wat gissingen gemaakt. Naast de afleiding van het goed-Fransche woord caboché vonden we, dat reeds in 1870 de Duitschers door de Parijzenaars als „tête de bois” werden aangeduid of, zooals dat in argot heet: „têtes de boche”. „Allemands, têtes de boche” verbasterde tot „Alleboches” en wel typisch is de overeenkomstige bijnaam „Austroboches”, in den volksmond geboren.

Kanonnier Hintertupfer ontdekt in een kelder een bierkruik en verheugt zich danig over de onverwachte, heerlijke vondst. Zou 't een kruik bier zijn?

Hij zet haar aan den mond en neemt een slok, om met een akelig geluid de kruik weer op zijn plaats te zetten: „Brrrr! dat is bitterwater!”

Zijn kameraad grijnslacht en zegt knip-oogend: „Toe! reik mij die kruik bitterwater ook eens aan?”

Ook deze neemt een stevigen slok, maar een flinke vloek vergezelt zijn uitroep: „Dat lijkt waarachtig wel bitterwater!”

Nu begint de derde soldaat te lachen. „Denken jullie mij voor den mal te houden? 't Zal niet gaan, vrienden! Geef op die kruik met bitterwater, dat lust ik ook! In een langen teug leegt hij de kruik, maar meteen slingert hij haar ver weg, onder den kreet: „Bah! 't is tóch bitterwater!”

Gomez Carillo, een Spaansche oorlogs-correspondent, die het Fransche front bezocht, vertelt ergens in zijn boek: „Tusschen de Ruïnes” van een Franschen Alpenjager, die bij een aanval tegen Duitse loopgraven niet op den grond liggend vuurde, zooals hem meer dan eens bevolen was, doch in knielende houding.

De leidende officier, die zag hoe hij steeds weer zijn bovenlijf bloot gaf, riep eindelijk, boos wordend: Dek je toch, jij daar! Ga liggen, voor den donder, je hoort me toch! Waarom ga je niet liggen?

Jawel, luitenant! maar.... ik heb een flesch wijn in mijn zak, ziet u.... en er zit geen kurk op..... G.

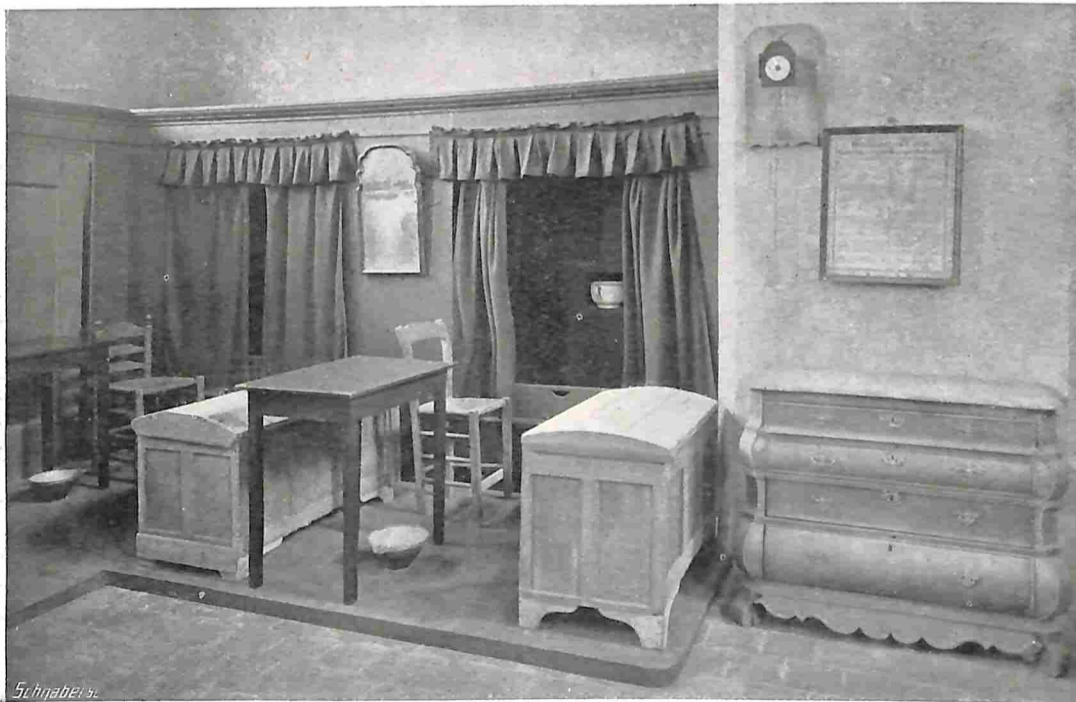

Foto C. Steenberg.

HET AMERSFOORTSCHE GASTHUIS.

DETAIL DER GROOTE ZAAL VAN HET ST. PIETERSGASTHUIS.

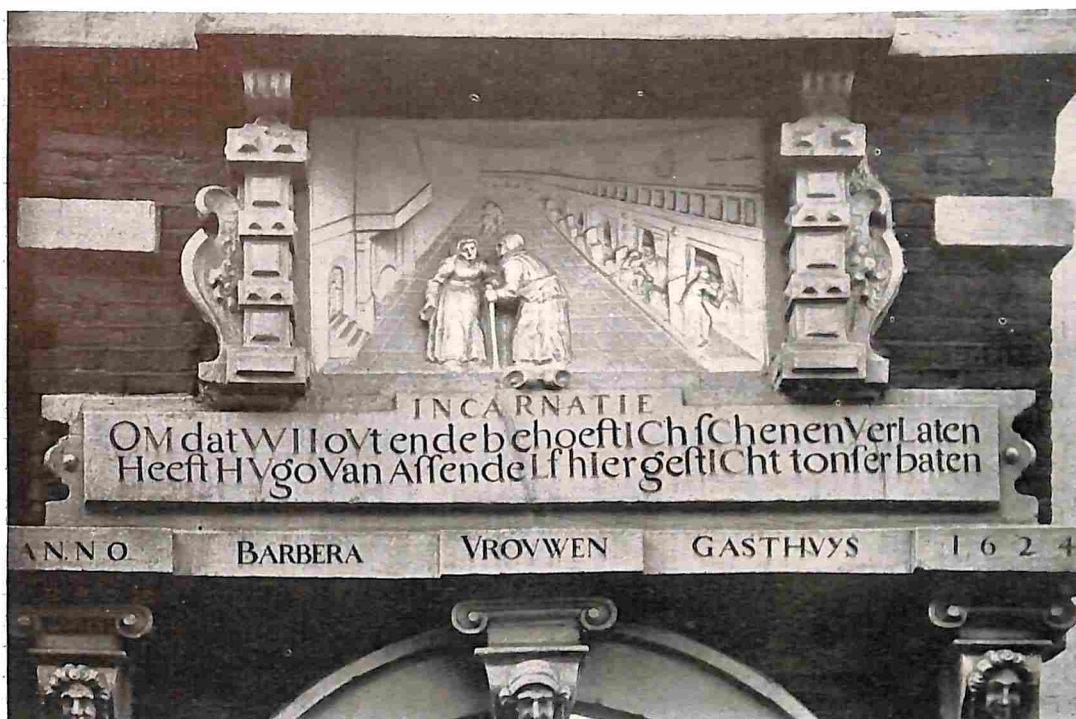

Foto C. Steenbergh.

HET AMERSFOORTSCHE GASTHUIS.

STEEN BOVEN DE POORT VAN HET ST. BARBARA GASTHUIS TE HAARLEM.

HET AMERSFOORTSCHE
GASTHUIS.

ONZE oude gasthuizen waren heel wat anders dan de tegenwoordige gestichten, die grootendeels bestemd zijn om het lijden der zieken te verzachten, een enkele maal ook om aan eenige onbemiddelde oudjes een gerusten ouden dag te bezorgen. Want de behoeften, waaraan onze middeleeuwsche vaders tegemoet wenschten te komen, verschilden ook van de onze. Zij bestemden de door hen gestichte gasthuizen voor een doel, dat thans vrij wel onnoodig is geworden: het bezorgen van een onderkomen aan de onbehuisden, die destijds zoo talrijk waren. Dat waren de scharen van vagabonden en bedelaars, die het platteland onveilig maakten en in de stad in brutale bedelarij hun onderhoud zochten en al te dikwijls vonden; want tot de zeven werken van barmhartigheid rekende de Katholieke kerk niet alleen het huisvesten der ellendigen, maar ook het spijzigen der hongerigen en het kleeden der naakten.

Zoo verzezen overal stichtingen, beheerd door vrome broederschappen, die de zwervelingen huisvestten, spijzigden, kleedden, verpleegden of althans een uurtje verwarmden in de „stove”, en ze ten slotte ook begroeven en zelfs trachtten te zorgen voor hun zieleheil. De gasthuizen waren het meest voorkomende type van dergelijke stichtingen; men vond ze talrijk in elke stad en zelfs in vele dorpen, meestal voor de stadspoorten, om ook de stumperts, die na poortsluiting kwamen, nog te kunnen helpen.

Hoe het toeging in die middeleeuwsche inrichtingen, weten wij vrij wel: de bode van de broederschap hield, met een stok gewapend, orde onder het wilde gespuis, en verschaftte aan allen, als zij het karige hun geboden maal genuttigd hadden en de deur van het huis gesloten was, een onderkomen in eene ruime bedstede, die dikwijls twee gasten moest opnemen. 's Morgens vroeg moesten allen na een schamel ontbijt weder vertrekken; langer dan twee of drie dagen nam men niemand op. Onder de gasten mengden zich steeds vele bedevaartgangers, die wel is waar lang niet altijd tot de élite der maatschappij behoorden, maar toch meestal van een ander slag waren dan de gewone gasten van het huis; zoo maakten vrome broederschappen er dikwijls werk van, om althans den pelgrims naar de meest geliefde bedevaartsoorden (Jerusalem, Rome, Compostella) een afzonderlijk, minder primitief onderkomen te bezorgen.

Wij kunnen ons dus voorstellen, hoe het in de middeleeuwsche gasthuizen toeging. Maar toch zien wij het interieur dezer stichtingen nog niet voor ons. Maar wij kunnen dit gemakkelijk doen, want van deze thans bijna vergeten gestichten zijn ons nog enkele specimina

bewaard gebleven. Het duidelijkst zien wij een gasthuis voorgesteld op eene schilderij in het Utrechtsche museum, die een gasthuis uit het begin der zeventiende eeuw voorstelt, dat tevens tot ziekenhuis dient, waarschijnlijk het bekende gasthuis van St. Catharijne. Langs de beide wanden zijn twee rijen bedsteden getimmerd, waarin een of twee personen een onderkomen vonden; boven de bedsteden is de muur onbetimmerd, en de daarin aangebrachte kleine vensters geven licht in de hooge hal, die zeker met een houten gewelf gedekt is. Aan het einde der zaal moet een groot spitsboogvenster nog meer licht doorgelaten hebben; er is hier niet, zooals men verwachten zou, een hooge schouw. En midden op de ruime, met zwarte en witte tegels geplaveide vloer worden, zeer ongegeneerd, de patienten geopereerd.

Deze inrichting was algemeen, ze is typisch voor het middeleeuwsche gasthuis. Op een curieusen steen boven de poort van het Haarlemsche gasthuis van St. Barbara ziet men geheel dezelfde voorstelling; en het Utrechtsche gasthuis van St. Bartholomeus, hoewel geheel verbouwd tot een oude mannen- en vrouwenhuis, vertoont nog de duidelijke sporen, dat het er vroeger niet anders heeft uitgezien dan het Amersfoortsche gasthuis: het heeft nog het spitsboogvenster, de kleine hooge venstertjes en het houten gewelf zijn nog aanwezig; en aan het einde der zaal ziet men nog de oude kapel, die natuurlijk vroeger van uit de zaal toegankelijk was, met hare groote spitsboogvensters en met de klok op het dak, die dienst deed bij het opdragen der mis.

Wij kunnen ons dus wel voorstellen, hoe het Bartholomeusgasthuis er vroeger uitgezien heeft; maar wij moeten het ons verbeelden, want het is geheel verbouwd voor de gewijzigde behoeften. Maar één gasthuis is nog geheel in den ouden toestand bewaard. Toen voor een paar jaren het oude en verouderde St. Pietersgasthuis te Amersfoort geheel verbouwd werd en vervangen door eene weidsche stichting, heeft de prijszwaardige zorg van het regenten-college de oude zaal, met hare rijen bedsteden en hare hooge venstertjes, met het houten gewelf en het groote gothieke venster aan het einde gespaard; en men heeft ook het oude kapelletje naast de zaal, dat er mede in verbinding was, in den ouden toestand hersteld, zoodat men daar thans het oude Utrechtsche gasthuis van St. Bartholomeus, dat precies zoo ingericht was, in zijn ouden toestand kan zien herleven. En niet alleen het St. Bartholomeusgasthuis, maar zonder twijfel ook de talloze andere gestichten, die men vroeger in elke Nederlandsche stad aantroef; want, wij zagen het, zij schijnen allen in hoofdzaak gelijk geweest te zijn.

Nog meer, niet slechts in Nederland, ook in het buitenland

Foto C. Steenbergh.

HET AMERSFOORTSCHE GASTHUIS.
DE KAPEL VAN HET ST. PIETERSGASTHUIS.

is alles juist zoo geweest. Want als men in Frankrijk het vijftiende-eeuwsche hôpital de Beaune of in Engeland Saint Mary's hospital te Chichester bezoekt, dan vindt men daar alweder geheel hetzelfde beeld. Te Beaune zijn gewelf en steunbalken met eenig schilderwerk versierd; te Chichester ontbreken de bovenvensters en zijn de opene vertrekjes voor de bedsteden door een rasterwerk afgescheiden. Bovendien is bij beiden de kapel met het altaar aan het einde der zaal zelf aangebracht, zoodat de oudjes en de zieken in hunne legersteden gemakkelijk den dienst kunnen bijwonen. Maar overigens is alles hetzelfde: het gasthuistype is dus niet eens specifiek-Nederlandsch, het schijnt algemeen-Europeesch te zijn.

Groote waardeering verdient dus de piëteit der Amersfoortsche regenten, die hunne in Nederland, zoover ik weet, éénige zaal en kapel bewaard en in den ouden toestand hersteld hebben. Het is eene relik uit de middeleeuwen, die nóg grootere aantrekkelijkheid heeft, omdat men in de beide localiteiten met zorg heeft bijeengebracht, wat het oude gasthuis nog uit vroegere tijden opmerkelijks bezat: eene zeventiende-eeuwsche schilderij met de portretten der regenten en eenige naamborden van regenten in fraai gesneden lijsten, een schilderachtig oud trapje en eene curieuse wenteltrap, eene fraai gesneden deurbekroning van 1622, en ook een uniek overblijfsel van het meubilair der kapel: een zestiende-eeuwsch beeldhouwwerk, overblijfsel van eene serie staties, die de lijdensgeschiedenis in beeld bracht en zonder twijfel de wanden der kapel heeft versierd. Zoo heeft Amersfoort eene nieuwe aantrekkelijkheid gekregen voor vreemde bezoekers, die zich nu een verblijf in het aardige stadje vooral mogen ten nutte maken, om ook kennis te maken met een echt oud-Nederlandsch gasthuis.

S. MULLER Fz.

ALS DE BOOMEN BOTTEN.

DE kastanje-knoppen zwellen en reeds barsten de jonge blaadjes er uit, de berkenkatjes wiegelen aan de sierlijk neergebogen twijgen, om de wilgenkatjes zoemen vliegen en bijen, alles in de natuur vertelt ons, dat straks de lente-weelde uit zal barsten, lachend en juichend, zoodat wij dat kennen in ons kil guur Noorderlandje, dat toch o zoo mooi is voor wie slechts oogen heeft om al dat mooie te zien.

Nu is het de tijd, dat de mensch, die ook de lente in het hart voelt, takken afsnijdt om deze thuis op water te zetten en zoo van nabij het ontluiken van het jonge leven na den winterslaap gade te slaan. Soms lukt die cultuur vrij aardig en ontplooiën de teere lichtgroene blaadjes zich werkelijk, maar vaak ook blijft de afgesneden tak staan, doodsch en levenloos, als bleef het voor hemeeuwijdurend winter. En toch, het is zoo'n interessant schouwspel te zien hoe zoo'n knop begint te zwellen, de schubben uiteen beginnen te wijken en de kunstig opgevouwen of opgerolde blaadjes naar buiten worden gewerkt. Daarom zullen wij hieronder eenige wenken geven hoe men bij een dergelijke cultuur op water te werk dient te gaan.

Plaats de takken in een flesch zuiver water, liefst gedistilleerd. Daarin zit wel-is-waar geen voedsel, maar als men even nadenkt, zal men inzien, dat dat ook niet noodig is. Haar voedsel neemt een plant immers op met de wortels uit den grond, met de bladeren uit de lucht en zij verwerkt het, zet het om, juist in haar bladeren. Zolang een tak geen bladeren heeft, kan er dus van voedselopname geen sprake zijn. Toch is er leven in uw afgesneden takken en wordt er in hun cellen gewerkt, doch dit geschiedt ten koste van andere cellen. Men kan zich de zaak zoo voorstellen, dat de blad- en bloemknoppen zich ontwikkelen met behulp van het voedsel, dat in het onderste deel van den tak is opgespaard. Na eenigen tijd beginnen er zich dan ook blaadjes te ontwikkelen en bij kastanje, okkernoot, wilg, berk en vele andere lukt de cultuur tot zoover dan ook vrij gemakkelijk. Laat men de uitbottende takken nu verder in het gedistilleerde water staan, dan komt er een oogenblik, waarop het reserve-voedsel verbruikt is, uit het water valt niets te halen en dus sterven de takken.

Voor het zoover is brengen wij ze echter over in z.g.n. plantenwater. Om dat te bereiden koopen wij bij den apotheker 10 gram salpeterzure kali, 5 gram zwavelzure kali, 5 gram zwavelzure magnesia, 5 gram phosphorzure kalk en een klein fleschje met een sterke chloorijzer-oplossing. Van de eerste vier stoffen, die we door elkaar mengen, nemen we een mespunt (van een zakmesje wel te verstaan), en doen dit in 1 L. zuiver water. Nu doopen we een potlood even in 't fleschje chloorijzer en na 't te hebben laten afdruppen roeren we even in het water. In de aldus bereide vloeistof zetten we onze uitbottende takken. Zij vinden daarin al het voedsel, dat zij noodig hebben en hun jonge blaadjes kunnen ongestoord hun arbeid voortzetten. Om de veertien dagen ververschen we het water en om den groei van algen in de flesch tegen te gaan omgeven we deze met een kartonnen koker. Handelt men zoo, dan kan men het proces van het ontluiken der bloemen en het ontplooiën der bladeren prachtig volgen. Ook kan men in dergelijk plantenwater ontkiemende boonen, erwten, lupine en tal van andere planten tot bloei en zelfs tot zaadvorming brengen.

M.

NEPA CINEREA L.

WANNEER men rondging met de vraag: „wat zijn wantsen?” dan zou men stellig niet veel goede antwoorden

opdoen, want de meeste menschen kennen deze insecten niet. Alleen de weegluis maakt misschien een uitzondering, ofschoon ook nog tal van menschen zoo'n dier nimmer gezien hebben. En wie er tegen wil en dank kennis mede moest maken, deed dit niet met plezier.

De Wantsen of Heteroptera vormen een insectengroep uit de orde der Halfvleugeligen (Hemiptera). In rust hebben ze de beide paren vleugels horizontaal uitgestrekt over den rug, waarbij de achtervleugels door de voorvleugels bedekt worden. De snuit is dan meestal naar de borst gebogen. Uit klieren in de borst vloeit dikwijls een onaangenaam riekend vocht, wat men vooral kan merken, wanneer men de dieren aanraakt.

De wantsen leggen hare eieren tegen de bladeren en andere deelen van planten, waartegen ze groepsgewijze vastgehecht worden. Doorgaans zijn deze eieren bolvormig, met geribde bulten, ook wel gekleurd, en, als het ware, van een dekseltje voorzien. Hieruit worden natuurlijk de larven geboren, die, wanneer ze grooter geworden zijn, er breed en plomp uitzien. Na eenige vervellingen en verkleuringen beginnen ze meer en meer op de volkomen insecten te gelijken, en ze voeden zich met andere insecten en hunne eieren en met verdere dierlijke zelfstandigheden, zoodat men ze meer als nuttig dan als schadelijk te beschouwen heeft.

De wantsen worden verdeeld in Waterwantsen (Hydrocorida) en Landwantsen (Geocorida), al naar ze in stilstaand water of op het land leven. En dan komt bij ons van de Waterwantsen misschien het meest voor de Nepa cinerea, die dikwijls ten onrechte Waterscorpioen genoemd wordt. Alleen zijn voorpooten geven hem iets scorpioenachtigs, maar overigens heeft hij weinig of niets gemeen met de spinachtige dieren, waartoe de scorpioen medegerekend moet worden. Beter is het deze soort te noemen: Aschgrauwe wants of kortweg Nepa. Dat zij gerekend kan worden tot de ongelijkvleugelige insecten, blijkt wel daaruit, dat haar bovenvleugels aan de basis lederachtig en aan de uiteinden vliesachtig zijn.

Zoo'n waterwants is een zeer roofzuchtig diertje, dat vele in het water levende insecten en weekdieren uitzuigt. Bij het aanvatten ervan moet men voorzichtig te werk gaan, daar zij met den scherpen snuit hevige steken kan toebrengen. Dadelijk is ook deze nepa te kennen aan het achterlijf, waaraan zich een lange, uit twee kleppen bestaande stekel of legboor bevindt. En dat deze kleppen ook als ademhalingswerktuigen dienen, kan men gedurig waarnemen. Telkens wordt dit lichaamsdeel boven water gestoken, om er lucht door naar de luchtbuisjes te voeren. Stellig ook dient het bij het leggen der eieren, want deze vindt men gedurig binnen het plantenweefsel en ook diep in de stengels. De eiertjes zijn van een aantal puntjes voorzien.

HET AMERSFOORTSCHE GASTHUIS.

[OUDE WENTELTRAP UIT HET ST. PIETERSGASTHUIS (17^e EEUW).]

De *Nepa cinerea* is wel van vleugels voorzien, zooals reeds uit het bovenstaande blijkt, maar vliegen doet zij zelden of nooit. Meermalen ziet men haar zwemmen, maar ook dit schijnt zij niet met gemak te doen. 't Liefst loopt zij over de waterplanten of wel op den slijkerigen bodem.

De kleur van de *Nepa* is, zooals haar naam reeds aanduidt, aschgrauw en onder de vleugels rozerood. De haakvormig gebogen voorpooten vormen een soort van tang, waarmede de prooi gegrepen en naar den mond gevoerd wordt.

In de meeste slooten van ons vaderland kan men deze wants aantreffen, zoodat het niet moeielijk is, haar te vinden. Wie een of meer exemplaren in een aquarium wil hebben, zal ze in hun roofoedrijf kunnen leeren kennen.

Rekent men de adembuis niet mede, dan is deze wants twee c.M. lang. J. DAALDER DZN.

NEPA
CINEREA L.

HET EEUWIGE GELUID.

Aan Rie Zürcher

Het eeuwige geluid, dat zingt onafgebroken
In ongereptheid van het peilloos-schoone lied,
Woorden onsterfelijk voor allen tijd gesproken,
Weemoed en leed, lust, die tot wanhoop wordt, verdriet,

Leven, dat in gezang zich zelve vindt gewroken,
Waar het oprijst voor deernis-droef en bleek verschiet,
Vreugd, die in wanhoopsuur tezamen is gedoken
Dat and'rer oog het mateloze wee niet ziet:

't Leeft nu in mij, ver van het menschlijk woelen,
Dat onuitspreek'lijk groot en toch zoo klein mij is,
Ik zie het al om mij, ik kan het tasten, voelen,

En toch 't verdween sinds 's levens groot geheimenis:
„Ach, ik heb lief!” het gloeiend voorhoofd mij kwam koelen,
En 't eeuwige geluid zong wat nabij nu is.

JAN J. ZELDENTHUIS

DE BLAUWE MUUR.

Uit het Engelsch van

RICHARD WASHBURN CHILD.

(39)

ACHTSTE BOEK.

JULIANA'S BRIEF.

I. DE STEM DES BLOEDS.

IK ben een rampzalige vrouw. Voor ik je vraag naar mij terug te keeren, ben ik vast besloten dat je de waarheid zult vernemen. Ik verzoek je dit te lezen, en wel in aanmerking te nemen wat ik ben en wat ik gedaan heb, vóór dat je het leven met mij weder begint of je liefde aan mij toevertrouwt. Dit vraag ik je om jouw en ook om mijnentwil. Om jouwente wille, omdat ik toegeef dat je bedrogen bent, en me niets verschuldigd zijt. Om mijnentwille, omdat ik geloof, dat ik alles gedragen heb wat ik maar dragen kan, en omdat het mijn hart zou breken als je bij mij terugkwam zonder alles te weten, en als je me niet meer lief hadt, zooals je me placht lief te hebben.

Ik mag je niet schrijven met gevoel; ik moet mijn verlangen om je medelijden in te roepen, onderdrukken. Ik zal zelfs schrijven zonder de teederheid van een vrouw.

Ik ben de dochter van een moordenaar.

In mijn aderen draag ik een onzeggelijk boosaardige erfenis met mij om. Voor den dood van hem, dien ik altijd als mijn eigen vader had beschouwd, leefde ik in volkomen onbekendheid met mijn eigen aard. Ik geloofde dat ik van twee edele ouders de zekerheid gekregen had dat ik gevrijwaard zou zijn voor zwakte, en dat ik, met hersencellen gelijk aan de hunne, mijn geheele leven hun teederheid, hun goedheid, en hun wilskracht zou bezitten.

Je weet hoe sterk mijn geloof was in de macht van het overgeërfd karakter. Hieraan schreef ik alles toe wat goed in mij was. Ik besef nu hoe wreed deze leer der overerving is. Ik heb mijn kracht opgeofferd en mijn ziel gegeven in een strijd om te bewijzen, dat ik ongelijk had, dat het geen ware leer is en dat God en de menschelijke wil erom kunnen lachen.

Maar zonder den proef te kennen dien ik genomen heb, kun je niet weten in hoeverre ik geslaagd ben. Ik moet het verhaal vertellen van de stormen die mijn geest hebben heen en weer geslingerd, van den strijd tusschen goed en kwaad, van de nauwe poort, waar mijn wil zich voor het laatst verdedigde tegen den aanval van angst en vernieling.

En nu aan wat mij te doen staat!

Je herinnert je het papier dat ik bij het aanbreken van den dag verbrandde, en dat mijn pleegvader uit zijn vingers, die reeds verstijfd in den dood, had laten vallen. Het was zijn laatste boodschap aan mij, geschreven met oneindige pijn en in kwellenden twijfel, met het doel mij te waarschuwen, dat ik door erfelijkheid niet sterk, doch zwak was, niet goed, doch slecht. Hij ver-

telde mij dat ik niet de dochter was van mijn moeder, wier zachte goedheid nog in het oude huis leek rond te waren als een aroma, en evenmin de dochter van hem die zoo sterk was, en zoo gezien bij iedereen, doch de dochter van een beklagenswaardige vrouw uit de armenwijken, die haar leven had doorgebracht met dansen en zingen voor koperstukken die haar werden toegeworpen, en van een man, die, als afstammeling van een geslacht van verfijnde wreedaards en aan alles toegeevende zwakkelingen, door deze erfenis gedreven was tot de grootste excessen en die eindelijk zijn vrouw vermoord had, en den wensch gekoesterd had mij in mijn krib te worgen.

Kun je je indenken welke uitwerking het ontdekken dezer waarheid op mijn geest had?

Eerst was ik enkel verstijfd van ontzetting. Ik begreep de beteekenisvolheid van die regelen niet goed, waarin hij, die mij zoo had lief gehad, trachtte voor mij zijn waarschuwing te verzachten tegen de in mij sluimerende verschrikkingen. Eerst besefte ik niet, dat dezelfde nacht, die zijn dood had gebracht, ook de dood van mijn oude ik was geweest.

Inderdaad was mijn eerste gedachte aan jou. In de boodschap had duidelijk gestaan dat ik mijzelf kon beschouwen als de eenige, die van het geheim afwist. Ik was er zeker van dat jij er niet van wist. Ik voelde het verlangen in mij om te voorkomen dat je er ooit iets van weten zoudt; ik voelde de woestheid eener tijgerin bij de gedachte, dat iemand mij ooit mijn geheim zou ontnemen. Ik aarzelde geen oogenblik tusschen deze twee dingen: dat jij de waarheid omtrent mij zoudt vernemen, en, dat ik je voor goed zou moeten opgeven. Ik zeide tot mezelf, dat jij er nooit van mocht vernemen. Alhoewel jij alles waart wat ik nog in mijn leven had, zou het me toch misschien mogelijk zijn je weg te zenden, maar je de waarheid omtrent mijzelve zeggen, zou, naar ik meende, gelijk staan met het doden van jouw liefde voor mij, die alles was wat me nog restte tot troost van mijn hart. En bij dat denkbeeld gilte ik luid in mijn smart.

Doch mijn geweten was nog niet ingesluimerd. In die uren deed ik mijzelf telkens weer de gelofte, dat ik je niet bedriegen zou. Toen kwam het geen oogenblik in me op je te vragen mij te nemen terwijl je wist dat er iets vreeselijks aan me verbonden was dat jij niet weten mocht. En toen ik dan ook, in die oogenblikken toen je op mijn kamer kwaamt bij het aanbreken van den dag, dien koop met je sloot, opdat ik je armen om me heen kon voelen en weten dat ik je niet behoefde te verliezen, was dit de handelwijze van een vrouw die juist haar meisjestijd heeft vaarwel gezegd, en wier leven verbrijzeld is.

Ik beging een vreeselijke vergissing. Ik weet het nu. Het feit, dat je je zoo nobel hebt onthouden mij de verboden vraag te doen en ook het feit, dat je je belofte hebt gehouden om gedurende deze laatste weken het huis niet te betreden, hoewel je niet wist waarom ik je dit verzocht, heeft mij getoond, dat ik je alles gerust had kunnen mededeelen. Zonder dit opzettelijk te willen, heb ik niet alleen jouw eer op de proef gesteld, doch nog iets meer. Ik heb mijzelf bewezen, dat je achter je weinig demonstratief uiterlijk, dat ik soms koud vond, die liefde en teederheid verbergt, die in staat is tot trouw en loyautéit en tot die warmte van gevoel, die het zooveel langer uithoudt, juist omdat ze bedekt is. Ik

HET AMERSFOORTSCHE GASTHUIS.

EEN DER STATIES VAN DE KAPEL VAN HET ST. PIETERS-GASTHUIS (16e EEUW).

had het je behooren te vertellen, omdat het geheim met mij gespot heeft, en omdat er tusschen een man en een vrouw niets kan standhouden zonder waarheid.

En bovendien had ik het je moeten vertellen, omdat jij dat vreeselijke gevolg van mijn weten wat ik in mijn bloed, beenderen, spieren en brein heb, hadt kunnen voorkomen.

Die wetenschap deed haar verderfelijken invloed onmiddellijk gelden. Naarmate de tijd verstreek, vergaarde zij kracht. De niet te weerstane suggestie die er van deze wetenschap uitgaat, heeft me zoover gebracht, dat ik niet meer kan onderscheiden of het erfelijkheid, of het weten dat ik deze eigenschappen geërfd heb, is, die me neerdrukken — en die me voortgedreven hebben als een slavine. Soms voel ik mij er van verzekerd, dat de laatste boodschap van den Rechter, meer nog dan het gevaar waarvoor deze boodschap mij wilde waarschuwen, het dreigende voor mij geweest is. Eerst riep ik mij het feit mijner geboorte en erfelijkheid te binnen, met wrok, doch moedig.

„Ik ben mezelf”, riep ik uit. „Ik alleen ben verantwoordelijk voor mijn leven, mijn gedachten, mijn daden. En die zullen zijn zooals mijn wil zal beschikken.”

En dan stelde mijn kwellende twijfel zich hier weder tegenover. Hij sprak tot mij als een levend wezen.

„Neen”, zeide hij, „je bent jezelf niet. Je bent het slachtoffer van vaste wetten. De zebra is gestreept, en niet gevlekt, omdat zijn voorouders gestreept waren. Zoo is het met jou ook. Jij bent half moordenaar en half straatkind. Jij bent volgens dit patroon geweven. Je bent gevormd naar den vorm. Je bent gevangen in overerfelijkheid. Bedrieg je een tijdlang als je wilt, maar vroeger of later zul jij, evenals zij, van wie je afstamt, en van wie je een deel bent, ten speelbal zijn aan zwakheid, toegeeflijkheid voor jezelf, en hartstocht. Het Noodlot heeft je beeld gemaakt zoo als je dat daar voor je in den spiegel ziet, verfijnd en knap, opdat je des te beter de uitwerking der erfelijkheid zult zien als deze zich doet gelden”.

Deze stem klonk mij steeds in de ooren. Het werd bijna de stem van een mensch. Eerst dacht ik, dat het de stem van een ander wezen was, doch eindelijk kwam ik langzamerhand tot de overtuiging dat het geen stem van buiten mij was. Het was mijn eigen Ik dat sprak. Het was mijn zondige erfdeel binnen in mij, dit wezen, dat mij met zijn veroordeelende stem toefluisterde, mijn moed deed versagen en mijn wilskracht uitzoog, was mijn eigen bloed. Ik begon mijzelve nauwkeurig gade te slaan, of er niet iets kwaads in mij opkwam — en ik wachtte op het oogenblik dat dit erfdeel zich uitte zou en zich aan jou en de wereld openbaren. Geen morgen brak er aan zonder dat ik mij afvroeg of zich vóór den avond de poorten van mijn karakter niet zouden geopend hebben, waarachter zooveel slechts zich verborg, dat luid eischte vrij gelaten te worden. Ik leefde een dubbel leven. In het eene was ik jouw vrouw en het meisje dat je gekend hadt, en dat nu slechts bestond als een automaat, die gevoelloos de dingen van het dagelijksch leven doorleefde. In het andere was ik een veroordeeld slachtoffer, dat vol vreeze en beven wachtte op de stem van den vreeselijken, boozen geest in mij, die mij zou oproepen tot daden.

Het was een toeval, dat mijn fantasieën eindelijk tot werkelijkheid maakte. Je herinnert je dat ik van mijn paard geworpen werd, en dat ik dagen lang een gruwzame pijn had door een gescheurden spier in mijn elleboog. Je herinnert je ook, dat ik, toen het been gezet en ik weder tot bewustzijn gekomen was, weigerde

een pijnstillend middel in te nemen. Je herinnert je nog wel mijn protest tegen dien vorm van verlichting.

Ik was bang. Ik beefde niet enkel van pijn, maar ook van angst. Ik geloofde dat ik bedreigd werd door een groot gevaar. Ik voelde dat de ondergang mij boven het hoofd hing. Hoewel ik nooit de gewaarwordingen, die een pijnstillend of verdoovend middel geeft, gevoeld had, bemerkte ik dat mijn lichaam er reeds vurig naar verlangde. Mijn verlangen om mijzelf op de proef te stellen en mijn ware Ik strede urenlang om den voorrang. Ik werd geslingerd tusschen het geloof, dat ik sterk genoeg was voor deze proefneming, en het instinct, dat mij zeide, dat het bloed in mijn aderen slechts wachtte om, als een wild dier, zich te storten op de eerste de beste toegeeflijkheid jegens mijzelve.

Eindelijk bezweek ik.

„Als men het inneemt zooals het moet, kan dit heusch geen kwaad”, zeide de dokter, die mijn gelaatsuitdrukking zag, „vooral niet bij een vrouw als u”.

Ik lachte hem in zijn gezicht uit.

Ik herkende het geluid van dien lach nauwelijks; het was alsof een ander gelachen had. Het was de lach van een geheel andere persoonlijkheid. In 't eerst was hij onverschillig en wanhopig.

„'t Is absoluut onnoodig dat u zooveel pijn lijdt, telkens als ik deze banden verleg”, zei de dokter een paar dagen later medelijdend.

„Maar 's nachts heb ik zoo'n pijn”, zeide ik.

„Ik zal u daar iets voor geven”, zei hij. „Maar u moet het niet vaker gebruiken dan absoluut noodig is”.

Waarom zou ik je vertellen hoe ik, deels omdat ik me voorbeschikt achtte om als slachtoffer te vallen, bijna ongemerkt verslaafd raakte aan dit verdoovend middel? Ik behoef enkel te zeggen, dat ik mijzelve, terwijl mijn arm nog niet genezen was van zijn kwetsuur, van tijd tot tijd met valsche beloften paaide. „Als de pijn weg is”, zeide ik duizendmaal tegen mijzelve, „zal ik dit middel niet meer noodig hebben”.

Toen ik mezelve moest bekennen, dat ik geen pijn meer had, gaf het mij een schok toen ik bemerkte dat ik toch stilletjes doorging met mij het middel te verschaffen, om het, zonder dat iemand het bemerkte, te blijven gebruiken.

„Dit is nu toch voor het allerlaatst”, zeide ik dikwijls tot mezelf.

Dan lachte er iets binnenin mij.

Het was mijn bloed dat mij bespote en mij uitlachte.

Ik draaide voortdurend in een kring van de vreeselijkste gewaarwordingen, die mijn dagen tot een kwelling maakten. Het begon met schaamte, gekwetsten trots, en vreeselijk verdriet. Vervolgens gingen zij over in ijdele besluiten, en daarna in vrees voor mezelf, gevolgd door het gevoel dat wat móét gebeuren, tóch onvermijdelijk is, en dat het hopeloos zou zijn te trachten te ontkomen aan de zwakheid die ik met mijne geboorte had meegekregen. Deze overtuiging had tot gevolg dat ik mij telkens en telkens weder overgaf, doch met dit toegeven kwam de vrees voor ontdekking van mijn nieuwe geheim.

Zoolang ik durfde, gebruikte ik een recept dat de dokter mij gegeven had. Ik deed verscheidene schuldige gangen naar de drogisterij, waar ik het middel van het begin af gekocht had. Ik kreeg het gevoel dat vreemden, die toevallig na mij den winkel waren binnengekomen, daar opzettelijk waren om mij te bespioneren.

(Wordt vervolgd).

HYACINTENVELD BIJ HILLEGOM.

„Wat is een Verdun?”

Aan de stad, welke in deze dagen talloos veel malen genoemd wordt, ontleent een oud wapen zijn naam, in verband met de omstandigheid, dat het te dier plaatse vervaardigd werd

Een „verdun” was een zwaard met een smalle kling van ongeveer drie voet lengte en werd in de 16e eeuw, uitsluitend bij het duel, gebruikt

De herinnering er aan wordt nog bewaard in de woorden uit 'n oud Fransch gedicht, welke aldus luiden:

Sang bieu! j'ay entendu
quelque un
Encor j'ay lessé mon verdun
Et ma dague pour me
deffendre.

F. W. DRIJVER.